

n feci, nec per timorem æternæ mortis ingemui. A Quis mihi reddat hanc diem, quam inanibus rebus perdidit, quam cogitationibus noxiis pessimisque consumpsi? Ac si, fratres, de omnibus negligentis nostris compungamur, in cubilibus, id est, in cordibus nostris, ipsi nos condemnemus, ipsi nos accusemus Judici nostro quotidie, et dum in hac carne sumus contra ipsam carnem quotidie dicamus, vincamus voluntates et intentiones nostras, dum nobis tempus illud expectatissimum ac beatissimum felice mutatione æternæ vitæ succedit. Quando illud, quod Dominus dixit: *Et erunt similes angelis* (*Luc. xx, 36*); et iterum: *Tunc justi fulgebunt sicut sol, in regno Patris eorum* (*Matth. xiii, 43*). Putas qualis tunc erit splendor animarum, quando solis claritatem habebit lux corporum; tunc enim cum ad istam beatitudinem venerimus, nulla erit tristitia, nullus timor, nulla infirmitas, nulla mors, nullus nobis obstat ad serviendum Deo nostro; nulla jam nobis stabit infirmitas, nulla contradicet miseræ carnis adversitas, nulla vel ulterius remanebit pugnandi necessitas. Veniet, inquam, tempus quando nullus desideretur ci-

* Ms., *si caelestis*.

bus, omnisque reflectio, nulla sentiatur jejuniæ lassitudo, nulla timeatur vel de carne inquietudo, vel de hoste tentatio; sed adversario in inferni profunda detruso perfuemur hac primum felicitate, ut incipiamus nec velle ultra peccare, nec posse; cessante omni iniquitate, omni miseria, omni mœrore; totum innocentia, totum felicitas possidebit. Nullam inferior miseriam, nullam felicior timebit invidiam, quia exinanita et penitus extincta transivit. In pectoribus hominum caritas angelorum, quibus admixti homines jam a caelesti recepta carne, sine carnis infirmitate fulgebunt. Et ideo nullum ulterius patientur de sempiterna Domini sui virtute fastidium, nullum sub perenni laudum suarum exultatione defectum. Habemus plenam beatitudinem inter illa immensa beneficia Dei nostri, ut nunquam in referenda gratiorum actione cessemus; cohæredes effecti ejus, qui dicit: *Venite, benedicti; percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi* (*Matth. xxv, 34*). Donante ipso qui vivit et regnat in sæcula sæculorum, Amen.

APPENDIX.

SERMONES FAUSTO RHEGIENSI ATTRIBUTI.

EPISTOLA,

SEU SERMO DE RESURRECTIONE HOMINI.

Exsulta, celum, et in lætitia esto, terræ: dies iste amplius nobis ex sepulcro radiavit quam de sole refluxit, etc.

EPISTOLA,

SEU HOMILIA DE CORPORE ET SANGUINE CHRISTI.

Magnitudo cœlestium beneficiorum angustias humanæ mentis excedit, etc.

EPISTOLA,

SEU HOMILIA SUPER EVANGELIUM MATTHÆI.

Sanctus evangelista docet nos necessitatem inopiæ tolerantis, subsidii causa amicum debere perquirere, etc.

(Hos sermones, si placet, leges in operum sancti Hieronymi Mantissa, nostræ Patrologiæ tomo XXX, coll. 215, 271 et 276.)

ANNO DOMINI CCCCLXXXIII-CCCCXCI.

S. FELIX III.

PROLEGOMENA.

(Ex Gu ll. Cave.)

Felix, natione Romanus, Felicis presbyteri filius, anno 483, die 13 Februarii Romanæ sedis pontificatum adeptus est. Episcopus factus, Zenonis imp. Hæreticon anno superiore editum statim aperte rejectit. Aca-cium CP. Peri Mongi communioni renuntiare venuentem missis undique literis exagitavit; quin et tandem anno 484 anathemate percussit. Eodem anno Petrum

D Fullonem, sedis Antiochenæ invasorem et Deum crucifixum esse docentem, habita Romæ 42 episcoporum synodo damnavit. Ad clariorem hujusce rei intelligentiam notandum est, Petrum, arte fullonem, cœnobii Acæmetensis monachum, ob Eutychianismi studium exinde pulsum, mox S. Bassæ apud Chalcedonem presbyterum, anno 471 Zenonis favore subnixum, magnas Antiochiæ turbas excitasse, ac Theopaschitarum

actæ semet adjungentem, Deum crucifixum esse docuisse, addita solemnî Trisagii formulæ hac clausula. Qui crucifixus es pro nobis. Tumultuum pertæsus Martyrius, antistes Antiochenus, anno 472 sedi suæ renuntiavit, quam mox Petrus Fullo tyrannice invasit. Iste vero Leonis imp. edicto statim ejicitur, et in Oasim relegatur, substituto Juliano. Anno 476 a Basilisco sedi Antiochena restituitur, Juliano mærore animi confecto. Anno sequente a Joanne, quem episcopum Apameæ ordinarat, deturbatur, et a synodo clandestina damnatus

Post interregnum sex dierum (quibus Basilius præfectus prætorio, Romæ Odoacris regis vices agens, electioni Romani pontificis, prout acta quartæ synodi Romanæ sub Symmacho referunt, sæculares potestates ingerere conatus fuerat), anno Domini 483, octavo die Martii, creatus est pontifex Felix, patria Romanus, atavus Gregorii Magni, prout ipse testatur homilia 38 in Evangelia, et l. iv Dialog., cap. 16. Initio pontificatus sui reject, proscriptis et execratus est impiissimi Zenonis Henoticon, id est pacis et reconciliationis unitivum edictum, quo homo laicus in concilio Chalcedonense, in episcopos aliosque orthodoxos anathema intulit, fidei nova decreta sancivit, leges Ecclesiæ præscripsit, doctores Ecclesiæ docere, novumque fidei symbolum ipsis proponere studuit, quo demum claves potestatis ecclesiasticæ suffurans, in non obtemperantes anathema (proh scelus!) intorsit. Hoc impiissimum sacrilegi imperatoris edictum, impietatis seminarium, quod recitat ad verbum Evagrius lib. iii, cap. 14, non tantum pontifex proscript, verum etiam subscribentes anathematis sententia condemnavit. Theod. Lector lib. ii Henoticon, id est, unitivum nominavit, ut per hujus professionem et subscriptionem hæretici cum catholicis aliqua saltem specie unirentur. Hujus temporibus Vandalica persecutio, biennio antequam oriretur multis signis præfigurata, auctore Hunerico excitata est in Africa, qua præter alias crudelitates quater mille nongenti sexaginta sex episcopi, presbyteri, diaconi et alii Ecclesiæ clerici in exilium ereni ablegati fuerunt. Victor lib. ii de Persecutione Vandal. Idem Hunericus omnes leges a catholicis imperatoribus contra hæreticos latis per edictum sævissimum in catholicos convertit. Quibusdam catholicis persecutor supra nominatus præcepit linguas et manus dexteræ præscindi, qui nihilominus Spiritu sancto præstante, ita locuti sunt et loquuntur quomodo antea loquebantur. *Sed si quis incredulus esse voluerit, inquit Victor, pergat nunc Constantinopolim, et ibi reperiet unum de illis subdiaconum Reparatum, sermones politos sine ulla offensione loquentem; ob quam causam venerabilis nimium in palatio Zenonis habetur, et præcipue regina mira eum reverentia venerat. Ad cujus rei contestationem omni exceptione majorem, Justinianus imperator in constitutione a se edita, de officio præfecti prætorii Africæ ita ait: Vidimus venerabiles viros qui abscissis radicibus linguis, pœnas suas miserabiles loquebantur. Ne vero tyrannus Arianorum princeps crudelitatem hanc impune ferret, justo Dei vindicæ judicio accidit, ut cum amens sibi de fide catholica prostrata triumphum agendum esse putaret, ebullientibus toto corpore verbibus extinctus, divinam vindictam expertus fuerit. Victor prædicto loco. Gregorius Turonensis Historiæ lib. ii, c. 3.*

Cum Eutyehiana hæresis, Alexandriæ et Antiochiæ per ipsarum Ecclesiarum pseudoepiscopos et violentos invasores Fullonem et Moggum, invalesceret, una cum sancti Mathæi Evangelio (quod sua manu descriperat, quo potissimum vera humanitas Christi comprobatur, in opprobrium hæresis tunc invalentes) corpus sancti Barnabæ apostoli, miraculose inventum fuit. Theod. Lect. lib. ii coll., Nicephorus, Cœdrenus, Sigebertus, etc. Xenaias quidem genere

est. Anno 478 a legitimo episcoporum Orientalium concilio Antiochiæ, ab Acacio Constantinopoli, a Simplicio Romæ damnatus, a Zenone etiam Pityunia deportari jussus. Anno 484 ab imperatore, Acacio id curante, sedi suæ restituitur, eodem licet tempore a Felice damnatus; eamque usque ad annum 486, quo obiit, tenuit. Sed ut ad Felicem redeamus, mortuus iste est die 30 Januarii anno 492.

(Ex libro Pontificali.)

Felix a natione Romanus, ex patre Felice, pre-

Persa, fortuna servus, necdum baptizatus se clericum fingens, primus Iconoclastarum auctor, docuit temporibus hæc venerandas Christi sanctorumque imagines non esse venerandas. Nicephorus lib. xvi, cap. 27. Cyrola episcopus Arianorum ad suam perfidiam miraculo confirmandam cuidam suorum persuaserat ut se cæcum esse simularet. et ad inclinationem Cyrolæ respiceret: sed accidit, Deo cooperante, ad confusionem perfidiæ, ut vere cæcum reddiderit, quem illuminare fingebat.

Hujus pontificatu Petrus Fullo Antiochena sede ob hæresim et blasphemias synodali judicio condemnatus inoritur, Deique optimi maximi sententia iterato judicio perstringitur. Anno pontificatus Felicis 6, Acacius Constantinopolitanus episcopus, in anathemate perseverans, homo ambitiosissimus et arrogatissimus, qui suas ipsius viventis imagines in ecclesia dedicari passus est (ut est apud Suidam), a judicio Ecclesiæ ad tribunal Dei max. vocatus est: in locum ejus per summam improbitatem et fraudem succedit Flavius vel Flavianus hæreticus, atque hæreticorum communione pollutus, qui cum non accepisset litteras communicatorias, quas simulata fide catholica a Romano pontifice expetierat, morte repentina post quatuor menses sublatus est. Huic Euphemius subrogatur, qui quanquam in sede Constantinopolitana collocatus fuit, synodum Chalcedonensem approbavit; Petri Alexandrini communioni renuntiavit, ejusque nomen et diptychis expunxit; Felicis papæ ab Acacio extinctum nomen restituit. Et quia necdum nomen Acacii et diptychis abstulisset, non quas per synodicam expetierat litteras pacificas communicatorias, sed tantum communitarias impetravit. Liberatus diaconus cap. 18; Evagrius lib. iii, cap. 23; Niceph. lib. xvi, cap. 49.

Petrus Moggus vastator et prædo Ecclesiæ Alexandrinæ moritur anno decimo tertio occupati episcopatus, qui est Felicis papæ 9, Christi Redempt. 491. Sufficit ei Athanasius Hæreticus in perfidia et turribus successor, tanta sede, tantoque nomine plane indignus. Evagrius, Nicephorus, Liberatus prædictis locis. De his plura in notis epist. et conciliorum infra.

Hunc Felicem tertium atavum sancti Gregorii papæ fuisse, sanctæque Tarsillæ nepti suæ apparuisse, eamque ad cœlestia regna vocasse, martyrologium Romanum a mendis quæ in illud irrepserant emendatum testatur his verbis. Romæ (die vigesima quinta Februarii) natalis sancti Felicis papæ tertii, qui sancti Gregorii papæ atavus fuit: de quo is refert quod sanctæ Tarsillæ nepti apparens, illam ad cœlestia regna vocavit. Verba Gregorii illud referentis hom. in Evag. 3, et Dialog. lib. iv, c. 16, hæc sunt: *Tres pater meus sorores habuit, quæ cunctæ tres sacræ virgines fuerunt; quarum una Tarsilla, alia Gordiana, alia Emiliana dicebatur. Et paulo infra: Quadam vero nocte huic Tarsillæ, quæ inter sorores suas virtute continuæ orationis, afflictionis studiosæ, abstinentiæ singularis, gravitate vitæ venerabilis, et honore et culmine sanctitatis excreverat (sicut ipsa narravit) per visionem atavus meus Felix hujus Romanæ Ecclesiæ antistes apparuit, eique mansionem perpetuæ claritatis ostendit, dicens: Veni, quia in hac te lucis mansionem suscipio. Quæ subsequente mox sepi correpta, ad diem pervenit extremum, etc. Sev. Binus.*

abeytero, de titulo Fasciola, ^a sedit annos octo, menses undecim, dies ¹ octodecim. Hic ^b fuit temporibus Odoacris regis, usque ad tempora Theodorici regis. Hic fecit basilicam sancti Agapeti juxta basilicam sancti Laurentii martyris. Sub hujus episcopatu iterum venit relatio de Græcia [*lege a parte Græciarum*], Petrum Alexandrinum revocatum [*supple ad communionem*] ab Acacio Constantinopolitano. Tunc venerabilis Felix archiepiscopus sedis apostolicæ urbis Romæ, mittens defensorem cum concilio sedis suæ [*lege ex constituto synodi sedis suæ*], facto concilio, damnavit Acacium cum Petro. ^c Post annos tres iterum venit relatio ab imperatore Zenone, ut pœnitens rediret Acacius. Tunc papa Felix [*supple fecit concilium et ex consensu*] misit duos episcopos, Misenum et Vitalem, ut si invenirent complicem Petri Acacium, iterum damnarent eos; si non, offerrent libellum pœnitentiæ. Qui dum introissent in civitatem

^a Annis nimirum novem, minus 12 diebus. Obiit enim v ca'end. Martii, anno Redemptoris nostri 492. Quare si ad initium et hunc finem pontificatus advertatur, prædictus annorum numerus reperietur. Sev. Bixius.

^b Odoacer rex Herulorum a Neptianis in odium Orestis, qui Augustulum filium suum imperatorem appellaverat, in Italiam vocatus, occisis Oreste et fratre ejus Paulo, relegato in Campaniam Augustulo, sublatoque Occidentali imperio, factus est rex Italiae anno Domini 476, sicut illi sanctus Severinus Noricorum apostolus, sanctitate et miraculis clarissimus, futurum prædixerat, dum ab Odoacre vilissimis pelibus induto visitaretur. Regnavit in Italia juxta eisdem sancti Severini vaticinium annis tredecim integris et absolutis, atque a purpura, regalibus indumentis, et a nomine imperatoris abstinuit: ita ut Romanum imperium in Augusto inchoatum, in Augusto, qui per contemptum Augustulus dicebatur, in Occidente defecerit. Hic Odoacer, quantumlibet Arianus esset, nullum quod dignum est memoria rebus sacris negotium fecit: conanti vero illi postea Arianismum in Urben inferre, Gelasius papa magno animo restitit, ut infra dicemus. *Cæterum iste, inquit Evagrius in Vita sancti Severini, potius jam Italia, sancto*

^a Heracleam [*lege Constantinopolim*], corrupti sunt pecunia data suprascripti episcopi, et non fecerunt secundum præceptum apostolicæ sedis. Venientes vero Romam ad sedem apostolicam, ^c venerabilis Felix papa fecit synodum: et facta discussione [*lege concilium, et examinatione facta in concilio*] invenit ambos episcopos (id est, Misenum et Vitalem) reos, et ejecit eos a communionem. Tunc Misenus episcopus non se tacuit corruptum pecunia; cui concilium concessit tempus pœnitentiæ. Illoc factum est tempore Odoacris regis. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros viginti octo, diaconos quinque, episcopos per diversa loca triginta unum. Hic sepultus est in basilica beati Pauli apostoli. Et cessavit episcopatus dies quinque. Et

^b post transitum ejus factum est a presbyteris et diaconibus constitutum de omni Ecclesia.

Severino familiares litteras direxit, rogans ut quicquid ab eo vellet, peteret: memor illius præ sagii quo eum quondam prædixerat regnaturum. Quibus sanctis alloquiis invitatus, Ambrosium quemdam exsilio damnatum (illum qui Britanniam a barbaris oppressam liberavit) jussit absolvi. Testatur Ennodius diaconus Ticinensis in Vita sancti Epiphanii episcopi Ticinensis eisdem Epiphanium petiisse pro suis civibus quinquennium indulgentiæ tributurum, quæ Orestes tyrannica potestate imposuerat, ipsamque quæ ab eodem Odoacre petierat impetrasse. A Theodorico Ostrogothorum rege anno regni sui Italici 14 fugatus et Veronæ victus est. Tertio certamine superatus Ravennæ, proditorie ibidem occisus est, anno Domini 493. Post hæc tempora Italia Ostrogothorum regibus paruit ut infra dicemus. Sev. Bixius.

De Zenonis obitu infra dicemus in notis ad vitam Gelasii. Sev. Bixius.

^c Constat infra ex epistola 6 Felicis, qua continetur sententia in Acacium lata, et ex notis concilii Romani primi et secundi sub Felice infra, hos ante damnationem Acacii deputatos et ablegatos esse. Falsum est igitur, quod scribitur hic, eos triennio post damnatum Acacium Constantinopolim missos fuisse. Sev. Bixius.

¹ Cod. Lucensis 490, XV. I.

² Idem cod., Constantinopolim.

³ Idem cod., *Fecit papa Felix concilium, et facta examinatione invenit.*

FELICIS PAPÆ III EPISTOLÆ ET DECRETA.

^a EPISTOLA PRIMA.

^b FELICIS PAPÆ III AD ACACIUM CONSTANTINOPOLITANUM.
Opus sancta synodus Romana ut Zenonem imperatorem inducat ad emendandum sedulo studio ea quæ

^a Hæc epistola est illa synodica quam Patres concilii Romani a Felice pontifice ad Acacium transmittendam esse censuerunt. Qua de re infra in notis ejusdem concilii. Hactenus nusquam edita, nunc primum e penetrabilibus bibliothecæ Baronianæ ejusque Annalibus in lucem emittitur. Exstat in pervetusto codice Cresconianæ collectionis. Hujus et sequentium epistolarum a Felice scriptarum meminit Evagrius

^d *adversus catholicam fidem hactenus perperam egisset.*

Felicis ad Acacium episcopum ^c per Vitalem et Misenum episcopos.

Postquam sanctæ memoriæ decessore meo papa

lib. III, cap. 18, 19 et 25. Item Liberatus in brevuario cap. 18. Sev. Bixius.

^b In allegato codice hæc inscriptio his litteris præfigitur. Sev. Bixius.

^c Quarum civitatum episcopi hi legati fuerint, nusquam apud aliquem historicum expressum invenitur. *De Miseno tantum, inquit Baronius, in constituto Vigilii Romani pontificis de tribus capitulis repe-*